

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 64/07-66

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. júla 2008 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Sergeja Kohuta, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti M. N., Č., zastúpenej advokátom JUDr. P. R., Advokátska kancelária, V., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Č. konaných 2. decembra 2006, za účasti Ing. L. K., Č. 24, takto

r o z h o d o l :

Voľby starostu obce Č. konané 2. decembra 2006 vyhlasuje za n e p l a t n é .

Odôvodnenie :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2006 doručená sťažnosť M. N., Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) namietala nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce Č., konaných 2. decembra 2006. Sťažnosť bola doplnená podaniami právneho zástupcu sťažovateľky doručenými ústavnému súdu 15. januára 2007 a 11. apríla 2007.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa zúčastnila volieb do orgánov miestnej samosprávy ako kandidátka na funkciu starostu, v ktorých získala 162 hlasov z celkového počtu 445 platných hlasov oproti 176 hlasom získaným protikandidátom Ing. L. K. (ďalej len „odporca“), ktorého zvolenie za starostu napáda.

Sťažovateľka namieta najmä porušenie ústavných princípov uvedených v čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy, konkrétne porušenie § 30 ods. 1 a ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), ku ktorému malo dôjsť tým, že odporca ako kandidát vo voľbách starostu v obci Č. vykonával volebnú agitáciu v čase, v ktorom je vedenie volebnej kampane podľa § 30 ods. 2 volebného zákona zakázané (ďalej len „volebné moratórium“), a to aj formou tzv. kupovania hlasov voličov.

Sťažovateľka odôvodňuje svoju sťažnosť takto:

«V obci Č. prevádzkuje odporca bar – pohostinstvo, do ktorého pozval viacero občanov dňa 30.11.2006 v popoludňajších hodinách, ale aj v priebehu dňa, kde ich tzv. „grátis – bez úhrady útraty ponúkal alkoholom, dával im peniaze v rôznych sumách pod podmienkou, že mu vo voľbách na starostu obce odovzdajú svoje hlasy. Konkrétne sa takto správal voči:

- M. S. staršej i mladšej, pričom mladšej odovzdal sumu 1.200,-Sk,
- V. M., ktorej okrem alkoholu dal 200,-Sk,

- I. K.,

V domácnosti navštívil L. K., I. G., Z. T. a v čase moratória ich nabádal na odovzdanie hlasov vo svoj prospech. Všetkým sľuboval v prípade zvolenia výhody, ktoré im doteraz neposkytla doterajšia starostka – sťažovateľka.»

Ako dôkazy na preukázanie uvedených dôvodov sťažovateľka pripojila k sťažnosti čestné vyhlásenia A. G. a V. M., ktoré mali patriť k takto „ovplyvneným“ voličom.

Sťažovateľka na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd po vykonaní dokazovania vydal tento nález:

„Zrušuje rozhodnutie volebnej komisie obce Č. z 2. decembra 2006 o voľbe za starostu obce Č. Ing. L. K. a vyhlasuje za riadne zvolenú starostku obce Č. vo voľbách konaných dňa 2. decembra M. N., bytom Č..“

Pre prípad, že „Ústavný súd SR bude na základe vykonaného dokazovania iného názoru“, sťažovateľka alternatívne navrhuje ústavnému súdu vydať tento nález:

„Voľby starostu obce Č. konané 2. decembra 2006 vyhlasuje za neplatné.“

Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručila ústavnému súdu 15. januára 2007 doplnenie sťažnosti, v ktorom neuviedla žiadne ďalšie skutočnosti, ale v prílohe tohto podania predložila kandidátsku listinu sťažovateľky, vyhlásenie sťažovateľky ako kandidátky na zvolenie starostu obce a čestné vyhlásenia ďalších osôb (M. G., M. Š., I. I. a M. K.), ktorými by sa mala potvrdiť pravdivosť skutočností uvedených v sťažnosti o ovplyvňovaní voličov protikandidátom počas volebného moratória.

Prezídium Policajného zboru, Úrad boja proti korupcii, odbor boja proti korupcii Východ v Košiciach (ďalej len „prezídium Policajného zboru Košice“) prípisom Č. p.: PPZ-64-1/BPK-V-ozn.-2007 z 13. marca 2007 požiadalo ústavný súd o podanie správy v súvislosti s trestným oznámením odporcu, či bol na ústavný súd podaný podnet napádajúci komunálne voľby v obci Č. v decembri 2006. V tejto súvislosti ústavný súd zistil, že

na prezídiu Policajného zboru bolo na základe uvedeného trestného oznámenia začaté trestné stíhanie sp. zn. ČVS: PPZ-19/BPK-V-2007 súvisiace s napadnutými voľbami.

Ústavný súd prijal sťažnosť uznesením č. k. PL. ÚS 64/07-23 zo 16. mája 2007 na ďalšie konanie. O prijatí sťažnosti ústavný súd informoval odporcu a zároveň mu oznámil, že k sťažnosti má možnosť vyjadriť sa.

Odporca doručil ústavnému súdu 25. júna 2007 svoje vyjadrenie k veci, v ktorom okrem iného uviedol:

„V prvom rade Vám chcem oznámiť, že nie som si vedomý žiadnych skutočností z mojej strany, ktoré by mohli narušiť priebeh volieb do obecnej samosprávy konaných dňa 02.12.2006 v Obci Č.. Mám za to, že skutočnosti, ktoré uvádza navrhovateľka vo svojom podaní, nie sú v súlade s objektívnou realitou. Neporušil som Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzne právne predpisy, a preto sa domnieval, že komunálne voľby v Obci Č. prebehli zákonným spôsobom.“

Vo svojom vyjadrení odporca ďalej poukázal na niektoré okolnosti týkajúce sa vzťahov obce Č., sťažovateľky a jej právneho zástupcu v tomto konaní súvisiace s podaním samotnej sťažnosti a tiež upozornil na vyhlásenia viacerých obyvateľov obce Č. v dňoch nasledujúcich po voľbách, pričom okrem iného uviedol:

«... sťažovateľka ... v čase po skončení volieb a po mojom zložení sľubu starostu Obce Č. rozkazovačným spôsobom žiadala prostredníctvom svojho právneho zástupcu JUDr. P. R. Miestnu volebnú komisiu Obce Č. na bezodkladné odpečatenie materiálov týkajúcich sa samosprávnych volieb. Po konzultácii s vedúcim odborom vnútornej správy Obvodného úradu vo Vranove nad Topľou bolo konštatované, že takýto postup je v rozpore so zákonom.

... JUDr. P. R., advokát ... bol v čase podávania Sťažnosti ... v zmluvnom vzťahu s Obcou Č., a to na základe Zmluvy o právnej pomoci. Za Obec Č. podpísala túto zmluvu sťažovateľka ... Domnievam sa, že v prípade konania JUDr. P. R. sa jednalo o zjavný konflikt záujmov.

Dňa 08.12.2006 urobil E. M. ... čestné prehlásenie. Vyplýva z neho, že kandidátka na funkciu starostky - sťažovateľka sa snažila ovplyvňovala prostredníctvom dodávky potravín svojich ľudí: L. G., L. G. st., M. M., Z. G., M. S., A. G., V. M., I. S. tak, aby tvrdili, že som počas moratória dával menovaným po 200,- Sk.

Dňa 18.12.2006 urobila K. D. ... čestné prehlásenie. Pani K. D. bola nominovaná vtedajšou starostkou do miestnej volebnej komisie. Vyplýva z neho ďalšie objasnenie skutočností, ktoré sa udiali bezprostredne po voľbách. Menovanú navštívili dňa 4.12.2006 ... p. M. S., neskôršie p. V. M.. Tie zhodne tvrdili, že p. Ing. L. K. ovplyvňoval voličov v rómskej osade. Taktiež tvrdili, že „oni“ p. K. za starostu nechcú a chcú „svoju“ starostku pani N.»

Odporca vo svojom vyjadrení poukazuje aj na „čestné prehlásenie“ p. M. z 22. decembra 2006, z ktorého vyplýva, „že kandidátka na funkciu starostky - sťažovateľka, ešte ako bývalá starostka Obce Č. ovplyvňovala dňa 27.11.2006 voličku M. S. tak, že jej bez vážneho dôvodu a bez jej súhlasu stiahla 7000,-Sk zo sociálnej dávky. Následne jej však poskytla pôžičku z vlastných zdrojov vo výške 20 000,- Sk. Domnievam sa, že týmto sa pravdepodobne snažila využiť niečiu tieseň na dosiahnutie vlastných výhod. Volička M. S. na základe pôžičky vo výške 20000 Sk sa dostala do ekonomicky závislého postavenia na starostke obce - sťažovateľke, pričom toto závislé postavenie trvalo aj v čase volebného moratória.“

Podľa odporcu „Tieto výpovede vzbudzujú oprávnené pochybnosti o nezaujatosti a dôveryhodnosti navrhnutých svedkov V. M., M. S., A. G. Domnievam sa, že práve sťažovateľka ovplyvňovala voličov a následne ich manipulovala v tom smere, že sa snažila získavať dôkazy proti mne pre účely konania na ÚS SR jed.č. PL. ÚS 64/07-23.“, pričom „na dokreslenie dôveryhodnosti svedkov M. S. a A. G.“ odporca tiež uvádza, že ho viackrát navštívili v období od 12. do 18. júna 2007 a žiadali od neho pôžičku s tým, že oni a ďalší svedkovia „zmenia výpoved““. K tomu odporca vo vyjadrení uviedol, že ich návrh odmietol.

V ďalšej časti svojho podania odporca k obsahu sťažnosti uviedol, že „Podľa vyjadrení sťažovateľky som mal v deň moratória (30.11.2006) bez úhrady útraty ponúkal

alkoholom viacerým osobám a dávať im aj určité peňažné sumy. Dňa 30.11.2006 som sa v čase, v ktorom, som mal nachádzať podľa vyjadrení sťažovateľky v obci Č., tu vôbec nenachádzal. Bol som s manželkou u jej otca a príbuzných v obci Ž. ... Táto skutočnosť je potvrdená svedkami, ktorí boli vypočutí v rámci trestného konania. “

V tejto súvislosti odporca požiadal, aby sa ústavný súd oboznámil s výsledkami vyšetrovania vedeného Okresným riaditeľstvom Policajného zboru, Úradom justičnej a kriminálnej polície vo Vranove nad Topľou (ďalej len „okresné riaditeľstvo Policajného zboru“) sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006, „*kde boli zisťované skutkové okolnosti z predmetného dňa 30.11.2006*“.

Pokiaľ ide o ďalšie tvrdenie v sťažnosti o ovplyvňovaní niektorých voličov v čase moratória v ich domácnostiach, odporca uviedol, že Z. T. vôbec nenavštívil a ďalšie dve voličky (L. K. a I. G.) 30. novembra 2006 síce navštívil, ale „*o voľbách nepadlo ani slovo*“.

V závere svojho vyjadrenia odporca uviedol: *Rozdiel 14 hlasov medzi prvým a druhým kandidátom na funkciu starostu predstavuje 16,464 % z hlasov získaných víťazným kandidátom na funkciu starostu. Skoro 16,5 percenta je dostatočným rozdielom na to, aby toto číslo naďalej nevyvolávalo pochybnosti o výsledku volieb.*“

K vyjadreniu odporca pripojil celkom 8 príloh.

Ústavný súd vykonal vo veci dokazovanie oboznámením sa s písomnými podaniami sťažovateľky a odporcu doručenými ústavnému súdu, s obsahom listín predložených v prílohe k týmto podaniam, vrátane volebnej dokumentácie, a vypočul svedkov k okolnostiam predchádzajúcim napadnutým voľbám, ktoré tvoria podstatu sťažnosti. Ústavný súd sa tiež oboznámil s obsahom vyšetrovacích spisov okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006 a sp. zn. ČVS : ORP-121/OdV-VT-07 ako aj s vyšetrovacím spisom prezídia Policajného zboru Košice sp. zn. ČVS: PPZ-19/BPK-V-2007.

Z volebnej dokumentácie ústavný súd zistil, že vo voľbách starostu obce Č. konaných 2. decembra 2006 získal odporca 176 platných hlasov voličov a sťažovateľka 162 platných hlasov voličov, čo predstavuje rozdiel 14 hlasov.

Obsahom listín priložených k sťažnosti označených ako „čestné vyhlásenie“ sú zhodné tvrdenia ako uviedla sťažovateľka v sťažnosti, konkrétne v nich piati občania obce Č. (M. Š., A. G., I. I., V. M. a M. K.) popisujú stretnutie s odporcom 30. novembra 2006 (v troch prípadoch je toto stretnutie situované na čas 16.30 a v prípade dvoch čestných vyhlásení bez časového upresnenia) tak, že odporca im pri tomto stretnutí vo svojom pohostinstve („bare“) v obci Č. poskytol zdarma alkoholické a nealkoholické nápoje a za podporu vo voľbách každému z nich odovzdal aj sumu 200 Sk. Z čestného vyhlásenia M. Š. navyše vyplýva, že odporca jej z tých istých dôvodov odovzdal v deň volieb sumu 500 Sk.

Z čestného vyhlásenia M. G. vyplýva, že ju odporca navštívil v jej dome 1. decembra 2006 v čase od 16.30 do 17.30 a nabádal ju, aby ho volila za starostu obce.

Čestné vyhlásenia sú opatrené úradne osvedčenými podpismi uvedených občanov.

Obsahom jednej časti príloh priložených odporcom k jeho písomnému vyjadreniu doručenému ústavnému súdu sú 1. žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky adresovanú miestnej volebnej komisii obce Č. (ďalej len „MVK“) o vydanie „kandidátky“ sťažovateľky za starostku obce, 2. zmluvu o právnej pomoci uzavretú medzi obcou Č. a právnym zástupcom sťažovateľky z 21. januára 1998, 3. odstúpenie od zmluvy o právnej pomoci zo strany obce z 30. decembra 2006 a 4. upovedomenie okresného riaditeľstva Policajného zboru z 27. februára 2007 o postúpení trestného oznámenia odporcu na realizáciu prezídiu Policajného zboru Košice.

V ďalšej časti príloh sú 3 listiny označené ako „čestné prehlásenia“ jednotlivito podpísané E. M., J. M. a K. D.

Obsah týchto listín sa k prerokúvanej veci vzťahuje iba v jednom bode, v ktorom E. M. a J. M. vyhlasujú, že odporca počas moratória nenavštívil rómsku osadu v obci Č..

Predsedníčka MVK K. D. vo svojom vyhlásení podrobne popisuje „rozruch“, ktorý nastal v obci v dňoch nasledujúcich po voľbách, keď ju viacerí občania rómskeho pôvodu mali informovať, že v dôsledku podplácania voličov odporcom pred voľbami by mali byť „voľby neplatné“, k čomu dopĺňa svoje vyjadrenie, že „ona za výsledky volieb ručí“. V ďalšej časti vyhlásenia opisuje svoje rozhovory so sťažovateľkou v období po uskutočnení volieb, ktoré sa týkali uvedených informácií o podozreniach z nezákonnosti volieb a sprístupnenia volebnej dokumentácie sťažovateľke.

Obsahom ďalšej prílohy je neoznačená listina s dátumom 28. február 2007 podpísaná J. J., v ktorej vyhlasuje, že manžel sťažovateľky ju 27. februára 2007 v budove miestnej základnej školy navádzal, aby za sľúbenú sumu 120 000 Sk svedčila proti odporcovi v súvislosti s podplácaním voličov pred voľbami a aby podpísala petíciu za jeho odvolanie.

V ostatných častiach uvedené prílohy, najmä „čestné prehlásenia“, svojim obsahom s meritom prerokúvanej sťažnosti buď vôbec nesúvisia, alebo súvisia len veľmi okrajovo a celkovo v nich ide zároveň o nepriame svedectvá („z počutia“).

Ústavný súd vykonal 25. júna 2007 v Kultúrnom dome v Č. výsluch 5 svedkov, v rámci ktorého vypočul M. G., M. Š., A. G., I. I. a M. K. za prítomnosti právneho zástupcu sťažovateľky a odporcu.

Svedkovia v súvislosti s voľbami do orgánov miestnej samosprávy v obci Č. konanými 2. decembra 2006 a k okolnostiam, za ktorých spísali čestné vyhlásenia priložené k sťažnosti, uviedli :

Svedkyňa M. G. potvrdila pravdivosť obsahu svojho čestného vyhlásenia z 18. decembra 2006 a skutočnosť, že túto listinu vlastnoručne podpísala. V podstate zhodne s obsahom čestného vyhlásenia uviedla, že odporca ju spolu s manželkou navštívil 1. decembra 2006 večer v jej rodinnom dome a „poprosil ju, aby ho volila za starostu a ak

nie aspoň za poslanca miestneho zastupiteľstva“, a tiež, že „pri uvedenej návšteve odporcu boli prítomné aj ďalšie osoby a to pán N., pán K. a manžel svedkyne“. Ďalej svedkyňa uviedla, že k napísaniu čestného vyhlásenia ju viedlo to, „že je to pravda“, a zároveň doplnila, že čestné vyhlásenie doručila ústavnému súdu.

K výpovedi tejto svedkyne sa vyjadril odporca, ktorý nepoprel skutočnosti uvedené vo výpovedi, ale uviedol, že *„svedok návštevy u svedkyne pán N. je manželom sťažovateľky a že podľa jeho názoru je toto svedectvo zinscenované“.*

Svedkyňa M. Š. uviedla, že *„30. novembra 2006 o 14,15 hod. sa vracala so svojou rodinou z cesty z Vranova nad Topľou a keď prechádzali okolo miestneho baru, odporca ich pozval dnu, ponúkol ich nealkoholickými i alkoholickými nápojmi. Svedkyňa doplnila predchádzajúcu informáciu tak, že spolu s ňou boli do uvedeného baru pozvané aj ďalšie osoby a to: A. G., matka svedkyne M. Š., K. T., I. I. a V. M. s tým, že každej z týchto zúčastnených osôb odporca odovzdal sumu 200 korún a požiadal ich, aby mu vo voľbách na starostu dali svoj hlas.“.* Svedkyňa ďalej potvrdila, že listinu označenú ako *„Čestné vyhlásenie“* sama spísala a podpísala 18. decembra 2006 na obecnom úrade za prítomnosti pani J. (zamestnankyňa obecného úradu, pozn.) bez prítomnosti sťažovateľky. Svedkyňa svoju výpoveď doplnila takto: *„Deň po voľbách ma zavolať odporca k sebe domov, dal mi 500 korún za to, že som ho zvolila aj so synom a s dcérou. Dňa 5.12.2006 som sa stretla s odporcom pri obecnom úrade asi o 10,30 hod., pričom odporca mi dal ďalších 500 korún a požiadal ma, aby som naňho nepodala trestné oznámenie za útoky, ktoré sa mali odohrať 3.12.2006 v jeho dome ...“.* a ďalej uviedla, že *„Dôvod, ktorý ju viedol k spísaniu čestného vyhlásenia bol ten, že odporca – novozvolený starosta sa k rómskym voličom správal už inak ako pred voľbami, keď ich žiadal, aby mu dali svoj hlas na starostu obce ... podľa jej vedomostí pred voľbami viacero osôb okrem tých, čo svedčia v tejto veci, obdržali od odporcu peniaze za prísľub, že mu vo voľbách odovzdajú svoj hlas“.* Svedkyňa mená týchto osôb odmietla uviesť.

K výpovedi tejto svedkyne sa vyjadril odporca, ktorý uviedol, že na ňu „*podal trestné oznámenie z prečinu prijímania úplatku ..., v trestnom konaní ... svedkyňa svoju výpoveď v tomto konaní odvolala. Týmto poukazujem na nedôveryhodnosť svedkyne.*“

Svedkyňa A. G. vo svojej výpovedi uviedla, „*že 30.11.2006 pri návrate z V. asi o 16,30 hod. ju a ďalšie osoby pozval odporca do miestneho baru, ponúkol ich alkoholickými aj nealkoholickými nápojmi, za ktoré nemuseli zaplatiť a pred odchodom im odovzdal každému sumu po 200 korún so žiadosťou, aby ho v nastávajúcich voľbách volili za starostu. Tiež im sľúbil, že ak bude zvolený, vykoná pre obec viaceré dobrých vecí. Okrem svedkyne mali sa tejto udalosti zúčastniť aj M. Š. ml., I. I., M. K., V. M.*“. Svedkyňa potvrdila, že čestné vyhlásenie predložené ústavnému súdu sťažovateľkou spísala sama a vlastnoručne ho podpísala. Spísanie čestného vyhlásenia spolu s ostatnými svedkyňami odôvodnila tým, „*že po voľbách boli odporcom sprostredkovane pozvané do baru, kde sa k nim však odporca správal neslušne a z baru ich vyhnal*“.

Odporca v reakcii na výpoveď tejto svedkyne zopakoval svoj názor, „*že celá táto záležitosť je zinscenovaná a že má svedkov na to, že v inkriminovanom čase, ktorý udávajú svedkyne, vôbec nebol v obci Č.*“.

Svedkyňa A. G. doplnila svoju výpoveď tak, že „*1.12.2006 večer okolo 21,00 hod. ju navštívil doma J. M. ml., odovzdal jej sumu 200 korún, s tým, aby volila za starostu odporcu a že po voľbách za to dostane ďalších 200 korún*“.

Svedkyňa I. I. uviedla, „*že si pamätá, že 30.11.2006 spolu s ďalšími osobami bola pozvaná odporcom do miestneho baru, kde im boli ponúknuté alkoholické a nealkoholické nápoje a kde každá z prítomných obdržala sumu po 200 korún, pričom sa odporca spýtal, či vedia, za čo tie peniaze sú. Na túto otázku odporcovi odpovedala, že vie a že je to za to, aby ho vo voľbách volili za starostu*“. Svedkyňa ďalej upresnila, že „*spolu s ňou boli v bare prítomné M. Š., A. G., V. M. a M. K., ktoré tiež dostali od odporcu po 200 korún*“.

Aj táto svedkyňa potvrdila, že čestné vyhlásenie, ktoré je prílohou k sťažnosti, „skutočne ona spísala a vlastnoručne podpísala“. Ako dôvod spísania tejto listiny uviedla, „... že s predchádzajúcou starostkou bola spokojná a že ju mrzelo, že za peniaze zvolila iného kandidáta“, a tiež preto, „že sa jej veľmi dotkla informácia o tom, že odporca údajne hrubo nadával jej sestre M. Š.“. Podľa svedkyne bola pri spisovaní jej čestného vyhlásenia okrem sťažovateľky prítomná aj pani J. a ďalšie svedkyne: A. G., M. Š., M. K., V. M.

Svedkyňa M. K. uviedla, že „30. 11. 2006 v čase okolo 16,30 hod. pri ceste z V. odporca ju a ďalšie štyri osoby pozval do miestneho baru, kde ich ponúkol alkoholickými aj nealkoholickými nápojmi, ktoré niektorí vypili a iní nie. Odporca bol v miestnosti celý čas prítomný, hovoril o svojej kandidatúre na starostu a ďalšie veci, ktoré s tým súvisia a nakoniec priniesol 1 000 korún v bankovkách po 100 a 200 korún a všetkým odovzdal po 200 korún s otázkou či vedia za čo ich dostávajú.“. Podľa svedkyne na túto otázku vtedy odpovedala, „že vie a že je to za to, aby odporcu volili za starostu“.

Svedkyňa vo svojej výpovedi potvrdila, že čestné vyhlásenie spísala sama a vlastnoručne podpísala. K okolnostiam spísania tejto listiny uviedla, „že dôvodom spísania tohto čestného vyhlásenia bolo jej presvedčenie, že voľby neboli v poriadku, chcela, aby dôkazy o tom boli podchytené písomne“. Uviedla, že „to bol jej nápad“. Podľa svedkyne predmetné čestné vyhlásenie spísala na obecnom úrade za prítomnosti I. I. a toto vyhlásenie overila pani J. (zamestnankyňa Obecného úradu Č., pozn.). Svedkyňa zároveň uviedla, „že toto čestné vyhlásenie osobne poslala poštou a adresovala ho ústavnému súdu“. K tomu ešte svedkyňa doplnila, „že poslala poštou všetky čestné vyhlásenia“. Záverom vo svojej výpovedi svedkyňa uviedla, že „za alkohol a nealkoholické nápoje, ktoré im odporca ponúkol v uvedený deň, oni sami neplatili“.

Odporca doručil ústavnému súdu 29. júna 2007 ďalšie podanie označené ako „Vyjadrenie sa k výsluchu svedkov“.

Obsahom tohto vyjadrenia je v podstate opakované spochybňovanie vierohodnosti svedkov vypočutých v tejto veci ústavným súdom, a to osôb rómskeho etnického pôvodu.

Odporca zároveň poukazuje aj na jednotlivé (aj detailné) rozpory v ich výpovediach týkajúce sa okrem iného okolností spisovania čestných vyhlásení, časových údajov a údajov o prítomnosti jednotlivých osôb viažucich sa k stretnutiu odporcu a svedkov 30. novembra 2006.

Odporca vo vyjadrení tiež uviedol, že *„tieto Rómky boli závislé od sťažovateľky. Tieto nevedeli hospodáriť s finančnými prostriedkami, tak im sťažovateľka dávala medzi jednotlivými sociálnymi dávkami pôžičky. Zamestnankyne obecného úradu môžu potvrdiť skutočnosť, že pri vyplácaní sociálnych dávok sa im tieto pôžičky sťahovali.“*, a tiež, že *„Z chovania sudcu spravodajcu v tejto veci a právneho zástupcu sťažovateľky bolo zrejmé, že sa poznajú a tykali si navzájom. Pred výsluchom si podali ruky a zotrvali, podľa môjho názoru, v dôvernom rozhovore medzi štyrmi očami pred kultúrnym domom.“*, pričom námietku predpojatosti sudcu spravodajcu odporca nevzniesol.

Odporca v závere svojho vyjadrenia navrhol vypočuť v konaní celkovo 14 svedkov, ktorých označil menom, priezviskom a adresou bydliska, ale z podania nie je zrejmé, k akým skutočnostiam by sa títo svedkovia mali vyjadriť.

Z obsahu odporcom doručenej listiny ústavnému súdu 16. júla 2007 označenej ako *„úradný záznam“* napísanej 29. júna 2007 na Obecnom úrade v Č. vyplýva, že jedna zo svedkýň (M. Š.), ktorú ústavný súd v prerokúvanej veci vypočul, mala vytknúť odporcovi ním podané trestné oznámenie pre podozrenie z prečinu prijímania úplatku a v súvislosti s tým sa mala dožadovať spísania *„čestného vyhlásenia“*, ktorým by poprela svoju výpoveď pred ústavným súdom. Listina je podpísaná odporcom, M. J. a Bc. J. M., nie však svedkyňou, o ktorej vyhlásenie by malo ísť.

Z obsahu vyšetrovacieho spisu okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006 ústavný súd zistil, že trestné stíhanie začaté za prečin marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal podľa trestného oznámenia dopustiť páchatel' tým, že v rámci volebnej agitácie poskytol jednotlivým voličom finančnú hotovosť, bolo uznesením

okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru skráteného vyšetrovania sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006 z 30. marca 2007 zastavené, „*lebo je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie*“.

Ďalej z tohto spisu vyplýva, že svedkyne M. Š., A. G., I. I. a M. K. vypovedali o priebehu stretnutia s odporcom 30. novembra 2006 v pohostinstve v obci Č. v podstatných otázkach zhodne s obsahom ich výpovedí v konaní na ústavnom súde s tým, že nešpecifikovali presný čas tohto stretnutia.

Zo zápisníc o výsluchu svedkov nachádzajúcich sa v spise tiež vyplýva, že uskutočnenie tohto stretnutia, pri ktorom odporca vykonával volebnú agitáciu a odovzdal jednotlivým prítomným voličom sumu 200 Sk, potvrdili aj ďalšie svedkyne, a to K. T. a V. M. (ktorá uvedenú udalosť potvrdila aj v čestnom vyhlásení predloženom v prílohe sťažnosti).

Podľa obsahu zápisnice o neskoršej konfrontácii s odporcom jedna zo svedkýň (M. Š.) prevzatie sumy 200 Sk od odporcu 30. novembra 2006 poprela.

Odporca podľa obsahu zápisnice vo svojej výpovedi pripustil, že 30. novembra 2006 sa vo večerných hodinách stretol v miestnom bare „*s mladými Rómami*“, pričom podľa jeho slov „*sme rozoberali ich podmienky a požiadavky v prípade môjho zvolenia za starostu*“, a tiež so „*ženami z rómskej osady*“, konkrétne s M. Š., Z. Š., V. M., K. T., A. G. a I. I., ale zároveň poprel, že by niekomu pri tej príležitosti dával finančnú hotovosť.

Podľa ďalších zápisníc o výsluchu svedkov manželka odporcu Bc. M. K., ako aj jej príbuzná M. V. uviedli, že odporca sa 30. novembra 2006 v čase od 12.00 do 17.00 nachádzal spolu s manželkou na návšteve u M. V. v obci Ž.

V tomto vyšetrovacom spise sa nachádza aj listina označená ako „*čestné prehlásenie*“, s dátumom 3. december 2006, v ktorej 13 občanov obce Č. vyhlasuje, že „*pred dvomi dňami, čiže štvrtok, piatok, sobota sme boli podplatení finančnou čiastkou aj*

alkoholom od kandidáta na post starostu obce Č. pána Ing. L. K. ..., aby získal naše hlasy v komunálnych voľbách na starostu obce a ... s týmto nesúhlasíme“. Na listine sa nachádza aj ďalších 29 rukou písaných mien a priezvisk, resp. podpisov a text, ktorý potvrdzuje už uvedené vyhlásenie.

Z vyšetrovacieho spisu okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-121/OdV-VT-07 ústavný súd zistil, že trestné stíhanie začaté pre zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) Trestného zákona v súvislosti s výpoveďami niektorých svedkov v konaní na ústavnom súde o posudzovanej sťažnosti, ku ktorým ich mala podľa trestného oznámenia odporcu nezákonným spôsobom primäť sťažovateľka, bolo uznesením okresného riaditeľstva Policajného zboru ČVS: ORP-121/OdV-VT-07 z 30. septembra 2007 zastavené, *„lebo je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie“.*

Z vyšetrovacieho spisu prezídia Policajného zboru Košice sp. zn. ČVS: PPZ-19/BPK-V-2007 ústavný súd zistil, že trestné stíhanie začaté pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mali dopustiť niektorí (presne nestotožnení) občania obce Č. v súvislosti s výpoveďami pred ústavným súdom v konaní o posudzovanej sťažnosti a výpoveďami v inej trestnej veci (sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006) vedenej okresným riaditeľstvom Policajného zboru, odborom skráteného vyšetrovania, bolo uznesením prezídia Policajného zboru Košice sp. zn. ČVS: PPZ-19/BPK-V-2007 z 10. mája 2007 zastavené z dôvodov, že *„je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie“.*

II.

Sťažovateľka opiera svoju sťažnosť o tvrdenie, že

a) odporca *„pozval viacero občanov dňa 30.11.2006 v popoludňajších hodinách, ale aj v priebehu dňa, kde ich tzv. „grátis – bez úhrady útraty ponúkal alkoholom, dával im peniaze v rôznych sumách pod podmienkou, že mu vo voľbách na starostu obce odovzdajú svoje hlasy“.*

b) odporca „v domácnosti navštívil L. K., I. G., Z. T. a v čase moratória ich nabádal na odovzdanie hlasov vo svoj prospech. Všetkým sľuboval v prípade zvolenia výhody, ktoré im doteraz neposkytla doterajšia starostka – sťažovateľka“.

Z týchto tvrdení odvodzuje sťažovateľka svoj názor, že uvedeným konaním odporcu došlo k porušeniu § 30 ods. 2 volebného zákona a zásahu do „samej podstaty volebného práva ... garantovaného čl. 30 ústavy“.

Ústavný súd na základe dokazovania dospel k týmto relevantným zisteniam:

1. Ústavný súd z čestných vyhlásení voličov a z výpovedí svedkov zistil, že odporca ako kandidát na funkciu starostu obce Č. (a vo voľbách zvolený starosta) 30. novembra 2006 v pohostinstve v obci Č. vykonával volebnú agitáciu, pričom v rámci toho najmenej piatich voličov ovplyvňoval tak, že im za jeho podporu v nastávajúcich voľbách poskytol bezodplatne alkoholické a nealkoholické nápoje a každému z nich aj sumu 200 Sk.

2. Čestným vyhlásením a výpoveďou M. G. sa potvrdilo, že odporca vykonával volebnú agitáciu aj 1. decembra 2006 v čase od 16.30 do 17.30 pri návšteve voličov v ich domácnosti.

3. Tvrdenie sťažovateľky v sťažnosti, že odporca 30. novembra 2006 navštívil L. K., I. G. a Z. T. v ich domácnostiach a nabádal ich na odovzdanie hlasov vo voľbách v jeho prospech sa nepotvrdilo.

4. Odporca sa vo svojich vyjadreniach v konaní na ústavnom súde sústredil na spochybnenie vierohodnosti svedkov vypočutých v tomto konaní a vierohodnosti samotnej sťažovateľky.

Tieto tézy odporcu sa mali potvrdiť aj v ním iniciovaných trestných stíhaniach (sp. zn. ČVS: ORP-121/OdV-VT-07 a ČVS: PPZ-19/BPK-V-2007). Obidve tieto trestné stíhania boli zastavené z dôvodov, že sa nestali skutky, pre ktoré boli začaté.

Na druhej strane ústavný súd považuje za významné, že dôkazy (svedecké výpovede) vykonané v trestnom stíhaní vedenom okresným riaditeľstvom Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006 v podstatných otázkach a prakticky v celom rozsahu

(vykonávanie volebnej agitácie odporcom počas moratória a tzv. kupovanie hlasov voličov) potvrdzujú zistenia ústavného súdu, ku ktorým dospel v tomto konaní.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za signifikantné, že odporca v konaní pred ústavným súdom výslovne nepoprel, že sa 30. novembra 2006 v miestnom pohostinstve stretol s voličmi, ani to, že im za podporu vo voľbách poskytol zdarma nápoje a finančnú hotovosť. Odporca iba opakovane spochybnil, že k tomuto stretnutiu došlo v „*popoludňajších hodinách*“, resp. v čase okolo 16.30 (ako to uviedli traja svedkovia).

Odporca vo svedeckej výpovedi pred vyšetrovateľom (trestné stíhanie sp. zn. ČVS: ORP-1427/OSV-VT-2006) síce poprel poskytnutie finančnej hotovosti voličom, avšak v tej istej výpovedi sám potvrdil, že k uvedenému jeho stretnutiu („*vo večerných hodinách*“) 30. novembra 2006 so svedkami vypočutými v tomto konaní, ako aj s ďalším, presne neuvedeným počtom voličov, došlo.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že zistenia, ku ktorým dospel v rámci dokazovania, v podstatných otázkach nespochybnila ani obrana odporcu.

III.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojim hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého

zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07).

Podľa § 26 ods. 1 prvej vety volebného zákona sa voľby konajú v určený deň od 7.00 do 20.00 hodiny.

Podľa § 30 ods. 1 volebného zákona volebná kampaň (ďalej len „kampaň“) je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho

vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Podľa § 30 ods. 2 volebného zákona kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 30 ods. 11 voleného zákona v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Základným interpretačným pravidlom výkladu zákonov, ktoré bližšie upravujú výkon všetkých politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a uplatňovanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Ustanovenie čl. 31 ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje a predurčuje spôsob formovania politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 18/07 alebo PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Ústavný súd už vo svojich doterajších rozhodnutiach viackrát zdôraznil, že jeho úlohou je posúdiť ústavnosť a zákonnosť volieb zo širšieho hľadiska. Ide teda nielen o posúdenie samotného volebného aktu a sčítania hlasov, ale celého volebného procesu, pokiaľ táto právomoc neprislúcha všeobecným súdom (registrácia kandidátov). Práve preto je aj závažné, hrubé a opakované porušenie právnej úpravy volebnej kampane dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné. Význam porušovania právnej úpravy tzv. volebného moratória nemožno zľahčovať odkazmi na zánik alebo zníženie verejného záujmu na jeho existencii a na rešpektovanie slobodnej vôle voličov. Existuje verejný záujem na dodržiavaní právnej úpravy celého volebného procesu, lebo len tak sa možno priblížiť ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahŕňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Volič má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel (napr. sp. zn. PL. ÚS 6/06, PL. ÚS 18/07).

Vychádzajúc z uvedených zásad a pravidiel a opierajúc sa o svoje skutkové zistenia ústavný súd konštatuje, že aktivity odporcu ako kandidáta na funkciu starostu obce smerom k voličom v čase kratšom ako 48 hodín pred začiatkom volieb (30. novembra 2006

a 1. decembra 2006) nemožno hodnotiť inak než ako hrubé porušenie § 30 ods. 2 volebného zákona.

Na tom nič nemení fakt, že výsledky dokazovania nepreukázali presný čas dňa 30. novembra 2006, keď sa odporca stretol s voličmi v miestnom pohostinstve a vykonával volebnú agitáciu. V daných okolnostiach ústavný súd považuje za nesporné, že toto stretnutie sa uskutočnilo počas volebného moratória, ktoré začalo o 7.00 hod. 30. novembra 2006.

Obdobne nie je v tomto prípade rozhodujúce, aký presný počet voličov odporca nedovoleným spôsobom ovplyvňoval, pričom však ústavný súd považuje za nesporné, že išlo najmenej o 6 voličov (priame svedectvá) a ďalší, bližšie neurčený počet voličov, pripustil aj samotný odporca, keď vo svojej výpovedi pred vyšetrovateľom pripustil, že *„30. novembra 2006 sa stretol vo večerných hodinách v miestnom bare „s mladými Rómami“, pričom podľa jeho slov „sme rozoberali ich podmienky a požiadavky v prípade môjho zvolenia za starostu»*.

Pokiaľ ide o obsahovú stránku „volebnej agitácie“ odporcu počas volebného moratória, ústavný súd vyslovuje v súvislosti s konkrétnym prípadom presvedčenie, že rozhovory s voličmi a poskytnutie peňažných a nepeňažných darov predstavujú nepochybne činnosť, ktorá patrí medzi aktivity slúžiace na podporu kandidáta. Nie je pritom možné zistiť ani preukázať konkrétny dopad či výsledok takýchto aktivít, ale vychádza sa z ich obvyklého alebo zjavného zamerania, a preto uvedené porušenie volebného zákona v každom prípade nepriaznivo ovplyvňuje slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti podľa čl. 31 ústavy (mutatis mutandis PL. ÚS 15/07).

Podľa názoru ústavného súdu poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, lebo účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech (PL. ÚS 6/06).

Ústavný súd už vo svojom rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 5/03 vyslovil: „Ústavný súd tzv. kupovanie hlasov... voličov... hodnotí zo všetkých tvrdení sťažovateľa ako najzávažnejšie porušenie ustanoveného zákazu volebnej kampane, pretože ide o aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že od ústavného súdu vyžaduje veľmi prísne posúdenie.“

V posudzovanej veci bolo preukázané, že odporca ako kandidát na starostu obce Č. poskytol najmenej v piatich prípadoch voličom počas volebného moratória bezodplatnú konzumáciu alkoholických a nealkoholických nápojov, ako aj peňažné prostriedky v sume po 200 Sk. Pre záver ústavného súdu o tom, že týmto konaním odporcu došlo k tzv. kupovaniu hlasov voličov, nie je podstatné, či uvedené „obdarovanie“ voličov bolo sprevádzané priamou výzvou k týmto voličom na odovzdanie hlasu v jeho v prospech, pretože aj otázka vyslovená odporcom pri tejto príležitosti „či viete, za čo to je“ v kontexte s informáciou, že odporca kandiduje v nastávajúcich voľbách za starostu, poskytuje zreteľný dôkaz o zámere s akým k obdarovaniu voličov došlo.

Ústavný súd záverom konštatuje, že porušovanie volebného moratória v spojení s ďalšími skutočnosťami (s tzv. kupovaním hlasov voličov) znamenalo v posudzovanom prípade hrubé a opakované porušenie § 30 ods. 2 volebného zákona a ústavných princípov zakotvených v čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy, pričom dosahovalo podľa názoru ústavného súdu takú intenzitu, že bolo spôsobilé ovplyvniť voličov v prospech voľby konkrétneho kandidáta (odporcu), a malo tak priamy a relevantný dosah aj na konečný výsledok volieb starostu obce Č..

Vychádzajúc z tohto záveru ústavný súd už nepovažuje za potrebné zaoberať sa porovnávaním konkrétneho počtu voličov, ktorí boli preukázateľne neústavným a protizákonným spôsobom ovplyvňovaní, a rozdielu dosiahnutých hlasov (14) vo voľbách medzi sťažovateľkou a odporcom.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2008